

TÜİK KALİTE GÜVENCE ÇERÇEVESİ 2015

TÜRKİYE İSTATİSTİK KURUMU

KALİTE GÜVENÇE ÇERÇEVESİ

Giriş

Her alanda hızlı değişimlerin yaşandığı çağımızda, sürekli gelişen teknoloji ve toplumsal gereksinimler; ülkelerin kendilerini sürekli yenilemesini ve geliştirmesini zorunlu kılmaktadır. Günümüzde küreselleşme, ekonomik, politik, teknolojik ve kültürel alanlarda kapsamlı bir dönüşümü içeren süreç olarak ifade edilmektedir. Küreselleşme ile birlikte kullanıcı ihtiyaçları da artmakta ve farklılaşmaktadır. Daha güncel, daha detaylı ve kapsamlı istatistikler, daha güçlü ve tutarlı bir istatistik sistemi bu noktada bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır.

Bilgi çağı kavramının oluşmasında istatistiğin rolü dikkate değerdir. Çünkü her türlü ulusal ve uluslararası, sosyal, ekonomik ve diğer gelişme hedeflerinin belirlenmesi ve bu hedeflerin başarıya ulaşması, güncel ve güvenilir istatistiksel çalışmalara dayandırılmasına bağlıdır. Ekonomik ve sosyal gelişmeler ölçülebildiği derecede yönlendirilebilir. Bu da ancak güvenilir istatistiki bilgi ile mümkündür.

"Uluslararası standartlarda, kullanıcı odaklı ve sürdürülebilir bir istatistik sistemi kurma" vizyonu ile hareket eden TÜİK, cevaplayıcılardan aldığı bilgilerle kapsamlı ve kaliteli istatistik üretme çabalarını her geçen gün artırarak devam ettirmektedir.

Çalışmalarını daha ileriye götürmek amacıyla TÜİK, gerek kurumsal, gerekse istatistik yöntemleri ve uygulamaları alanında kendini sürekli yenilemekte, edindiği bilgi ve tecrübelerini ulusal ve uluslararası platformdaki kurum/kuruluşlarla paylaşarak istatistik çalışmalarına yön veren bir yaklaşım izlemektedir.

Türkiye İstatistik Kurumu Kalite Güvence Çerçevesi, Avrupa İstatistikleri Uygulama İlkelerine dayanmaktadır. Bu ilkeler ve Kurumumuzun stratejik planı çerçevesinde, verinin üretilmesinden sunumuna kadar tüm süreçler kalite ekseninde yapılandırmaktadır. İstatistiksel süreçlerin kalitesi, bir ürüne veya çıktıya ait kalitenin yanı sıra, o ürünün elde edildiği her aşamada yürütülen faaliyetlerin, kullanılan kaynakların, insan gücünün ve tüm bunların idaresinde rol oynayan yönetim olgusunun kalitesiyle ilgilidir. Dolayısı ile kalite, üretilen tüm ürün ve hizmetlerde standart ve iyileştirmelerin sağlandığı bir sistemi gerektirir.

Kurumsal altyapı

Ülkemizde kayıt sistemleri ve istatistik tarih boyunca önemli bir yer tutmuştur. Osmanlı İmparatorluğu döneminde sınır belirleme, vergi toplama, toprak dağılımına yönelik amaçlarla yapılan veri toplama faaliyetlerinin 14. yüzyıla kadar giden uzun bir geçmişi bulunmaktadır. Cumhuriyet döneminde ise mevcut durumu resmetmek ve çağın gereklerine uygun bilgi toplamak üzere 1926 yılında Merkezi İstatistik Dairesi adı ile bugünkü Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) kurulmuştur.

Resmi istatistiklerin üreticisi ve koordinatörü olarak TÜİK, 1926 yılından itibaren önemli aşamalardan geçmiştir. TÜİK kurulduğu günden bu yana uluslararası standartlara dayalı,

ulusal ve uluslararası kullanıcıların ihtiyaçlarını ve önceliklerini dikkate alan yüksek kaliteli, güncel, güvenilir ve tarafsız istatistik üretme ve sunma misyonu ile hareket etmektedir.

2005 yılında yürürlüğe giren 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu ile Türkiye İstatistik Kurumu, TÜİK Başkanlığı ve İstatistik Konseyi olarak yapılandırılmıştır. TÜİK, merkez teşkilatı ve 26 bölge müdürlüğünden oluşmaktadır. TÜİK, istatistik üretme işlevinin yanı sıra resmi istatistiklerin koordinasyon rolünü de üstlenmiştir. TÜİK tarafından üretilen istatistiklerde süreç, merkez ve 26 bölge müdürlüğü tarafından koordineli olarak yürütülürken, resmi istatistiklerin koordinasyonu İstatistik Konseyi ve Resmi İstatistik Programı (RİP) ile gerçekleştirilmektedir.

İstatistik Konseyi, Resmi İstatistik Programının (5429 sayılı Kanun Madde 3) hazırlanmasına, uygulanmasına, resmi istatistiklerin gelişimine ve işlevlerine ilişkin tavsiyelerde bulunmak, resmi istatistik ihtiyaçlarını tespit etmek, değerlendirmek ve ileriye yönelik görüş ve önerileri kapsayan çalışmalar yapmak üzere oluşturulmuştur (5429 sayılı Kanun, Madde 20). İstatistik Konseyi 41 üyeden oluşmaktadır ve yılda en az bir kere TÜİK Başkanı başkanlığında toplanmaktadır.

Türkiye İstatistik Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile Türkiye İstatistik Sistemi, uluslararası kuruluşlar tarafından kabul edilen kalite ilkelerini kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılmıştır. Türkiye İstatistik Sisteminin etkinliğini sağlamak üzere "2007-2011 Resmi İstatistik Programı" ile programlı dönem başlamış ve 2012 yılında ikinci beş yıllık programlı dönem uygulamaya konulmuştur. İkinci Program döneminde 65 kurum/kuruluş ve 3 birlik istatistik sistemine dahil edilmiş olup, 2015 yılında üretilen istatistiklerin sayısı 2979'a ulaşmıştır.¹

TÜİK, RİP'in koordinasyonundan sorumludur. Program, resmi istatistiklerin üretiminde ve dağıtımında geçerli olan temel ilkeleri ve standartları belirleme, ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan güvenilir, güncel, tarafsız ve şeffaf veri üretimini sağlama amacıyla beşer yıllık dönemler için hazırlanmaktadır.

Program, resmi istatistiklerin üretiminde ve dağıtımında karşılaşılan mükerrerlikleri ve cevaplayıcıların yükünü azaltmakta, insan kaynakları ve kaynakların tasarrufunu sağlamakta ve resmi istatistiklere duyulan güveni artırmaktadır. Program ile ayrıca, sorumlu ve ilgili kurum/kuruluşlar tanımlanmakta, veri derleme metodolojisi ve resmi istatistiklerin yayımlama sıklığı/dönemi belirlenmektedir.

Kalite Politikası

Bilgi çağında istatistiklerin merkezi bir role sahip olduğu bilinci ile ve uluslararası arenada yaşanan gelişmelere paralel olarak; 2012-2016 yıllarını kapsayan TÜİK Stratejik Planı² kalite ilkelerine dayalı olarak hazırlanmıştır. Stratejik Planda "Uluslararası standartlarda, kullanıcı odaklı ve sürdürülebilir bir istatistik sistemi kurmak" vizyonu belirlenmiştir. Bu vizyon, sadece TÜİK'i değil aynı zamanda, Türkiye İstatistik Sistemi'ni bütüncül olarak kapsayan bir vizyon olarak benimsenmiştir.

¹ Resmi İstatistik Portalı, <http://www.resmiistatistik.gov.tr/>

² Stratejik Plan (2012-2016), http://www.tuik.gov.tr/stratejik_plan/str2012.pdf

Kalite kavramı günümüzde sadece istatistiki veri kalitesi olarak değil, veri/bilgi ihtiyaçlarının belirlenmesinden üretilen resmi istatistiklerin kullanıcılara sunulmasına kadar olan tüm süreçlerin kalitesi olarak değerlendirilmektedir. “Resmi istatistiklerde bütünlük kalite” olarak ifade edilebilecek bu yaklaşım, ulusal ve uluslararası standartlar üzerine kurulu sağlam bir altyapının oluşturulmasını ve bu temel üzerine yapılandırılmış ve sürekli iyileştirmelere imkân sağlayan sistemleri gerektirir. TÜİK, bütünlük kaliteyi sağlayabilmek amacıyla hem kendi örgütsel yapısı içerisinde hem de resmi istatistik üretim süreçlerinde çeşitli çalışmalar yürütmektedir. TÜİK kalite politikası “Avrupa İstatistikleri Uygulama İlkeleri” ve “Kalite Güvence Çerçevesi”ne dayanmaktadır. Tüm ürün ve hizmetlerin kalitesini artırmayı hedefleyen TÜİK’in kalite politikasının ana unsurları;

Yapısal kalite

- Mesleki bağımsızlık
- Veri toplama yetkisi
- Kaynakların yeterliliği
- Kalite taahhüdü
- İstatistiksel gizlilik
- Tarafsızlık ve nesnellik

Süreç kalitesi

- Güvenilir metodoloji
- Uygun istatistiksel işlemler
- Cevaplayıcı yükünün azaltılması
- Maliyet etkinliği

Ürün kalitesi

- Uygunluk
- Doğruluk ve güvenilirlik
- Zamanlılık ve dakiklik
- Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik
- Erişilebilirlik ve açıklıktır.

Avrupa İstatistikleri Uygulama İlkeleri ile Uyumluluk

TÜİK, Avrupa İstatistikleri Uygulama İlkeleri (CoP) ile uyumlu ürün ve hizmetler sunmaktadır. CoP ilkeleri ve TÜİK’in bu ilkelere uyumluluk durumu aşağıda ilkeler bazında açıklanmıştır.

1. Mesleki bağımsızlık

Mesleki bağımsızlık istatistiklere güveni sağlar. TÜİK’in mesleki bağımsızlığı kanun ve yönetmeliklerle güvence altına alınmıştır. TÜİK, veri kaynakları, istatistiksel yöntemlerin ve usullerin seçilmesi; dağıtımın içerik, şekil ve zamanı; istatistiksel gizliliğin uygulanması konularında bağımsız olarak hareket eder. TÜİK’in resmi istatistiklerin üretimi ve dağıtımında sahip olduğu bilimsel ve teknik bağımsızlığı İstatistik Kanununda (Madde 17) açıkça tanımlanmıştır.

Resmi istatistiklerin üretiminde ve dağıtımında temel ilkeleri ve standartları belirlemek ve ulusal ve uluslararası düzeyde ihtiyaç duyulan güvenilir, zamanlı, şeffaf ve tarafsız verileri üretebilme amacıyla beşer yıllık dönemler için Resmi İstatistik Programı hazırlanmaktadır. İstatistik Kanunu (Madde 3), beş yıllık İstatistik Programının planlanması sürecinde ve programın yıllık revizyonunda TÜİK'e koordinasyon rolü vermektedir.

Başkan, Bakanlar Kurulu kararı ile beş yıl süre için atanır. Süresi dolan Başkan aynı göreve bir defaya mahsus olmak üzere tekrar atanabilir. Başkanın görev süresi dolmadan görevine son verilemez. Başkan, ancak, resmi sağlık kurulu raporuyla görevini devamlı yapmasına engel olabilecek durumun tespiti veya atamaya ilişkin şartları kaybetmesi hâlinde atama usulüne göre süresi dolmadan görevden alınabilir (Madde 22, 23).

TÜİK, yayımladığı istatistiklerin medyada istatistiksel amaçlar dışında kullanılması ve yanlış yorumlanması durumunda "Resmi İstatistiklerin Yanlış Kullanılması ve Yorumlanmasını Önlemeye Yönelik Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge"³ye uygun olarak hareket eder, gerekli hallerde kamusal müdahalede bulunur.

2. Veri toplama yetkisi

TÜİK, Resmi İstatistik Programı'nın uygulanması için gerekli olan verilerin toplanması hususunda açık yasal bir yetkiye sahiptir. TÜİK, istatistiksel birimlerden doğrudan veri toplama yetkisine ve istatistiksel amaçlarla idari kayıtlara erişim imkanına sahiptir. Tüm araştırmalara veya sayımlara cevap verme zorunluluğu Türkiye İstatistik Kanunu'nun 7. maddesinde belirtilmiştir.

Türkiye İstatistik Kanunu'nun 54. maddesi, Program kapsamında istenen bilgileri, geçerli bir mazereti olmaksızın belirlenen şekil ve sürede vermeyen veya eksik veya hatalı verenlerin cezalandırılacağına dair hükümler içermektedir. TÜİK, idari verilere erişim sağlama konusunda yasal hakka sahiptir.

Türkiye İstatistik Kanunu'nun 9. maddesi uyarınca, "Kurum ve kuruluşlar, resmi istatistik üretiminde kullanılmak üzere, kendi görev alanları ile ilgili konularda topladıkları, işledikleri ve sakladıkları kayıt ve diğer veri dosyalarını ve her türlü harita ile uzaktan algılanmış veriyi, belirlenen süre içerisinde ücret talep etmeksizin Başkanlığa vermek veya kullanımına açmakla yükümlüdürler."

3. Kaynakların yeterliliği

TÜİK tarafından yürütülen faaliyet ve hizmetler genel devlet bütçesinden ve kendi bünyesindeki Döner Sermaye İşletmesinden finanse edilmektedir. Ayrıca, Avrupa Birliği projeleri ve diğer uluslararası projeler de TÜİK faaliyetlerinin içeriğini ve çeşitliliğini artırmada destekleyici unsurlardır. TÜİK, çok yıllık bütçe hazırlanması sürecinde; mali gereksinimler, insan kaynakları ve bilişim teknolojileri kaynaklarını göz önünde bulundurarak faaliyetlerini gözden geçirir.

³ Resmi İstatistiklerin Yanlış Kullanılması ve Yorumlanmasını Önlemeye Yönelik Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge, <http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/ResmiIstatistiklerinYanlisKullanilmasi.pdf>

Kaliteli çıktılar üretebilmek için TÜİK insan kaynaklarına önem verir. TÜİK, çalışanları teşvik eden, sorumluluk almalarını sağlayan ve çalışmalarında yol gösterici olan, personelin farklı fikirlerine açık ve değişen koşullara uyum sağlamaları için gerekli yapıyı oluşturan bir yönetim yaklaşımını benimser. Eğitim programları verimlilik ve personel yetkinliğini artırmak için uygulanır.

İstatistik üretim sürecinde veri toplama faaliyetinde görev alan anketörlerin cevaplayıcılardan aldıkları bilgilerin veri kalitesine etkisi yadsınamaz. Veri toplama faaliyetlerinde görev alacak anketörlere yönelik olarak Anketör (Seviye 4) Ulusal Meslek Standardı ve Anketör (Seviye 4) Ulusal Yeterliliği; bireyin Anketör (Seviye 4)⁴ mesleğinde başarılı olması için gereken niteliklere sahip ve yeterli olup olmadığını belirlemek ve meslekte yeterliliğini, geçerli ve güvenilir bir belge ile kanıtlamasına olanak vermek üzere hazırlanmıştır.

Ürün ve hizmet kalitesini sağlamak üzere TÜİK, bilişim teknolojilerinin niteliksel ve niceliksel yeterliliğini sürekli gözden geçirir, kaliteli istatistik üretimi ve sunumu için bilgi teknolojilerinden yararlanır. Kurum ihtiyaçlarına yönelik bilişim uygulamaları geliştirir; kullanıcı ihtiyaçlarına göre iç ve dış paydaşlara teknik destek sağlar.

4. Kalite taahhüdü

TÜİK, CoP ve kalite güvence çerçevesine uygun olarak çalışmalarını yürütür. 5429 sayılı Türkiye İstatistik Kanunu'nun 4. maddesi kaliteye ilişkin temel prensipleri içerir. Kanun ile istatistiksel çalışmaların bilimsellik ve uluslararası standartlara uygunluk açısından incelemek ve değerlendirmek, gerektiğinde yerinde kalite kontrol çalışmaları yapmak üzere Veri Kalite Kontrol Kurulu oluşturulmuştur (Türkiye İstatistik Kanunu, Madde 41).

TÜİK, tüm çıktılar için düzenli olarak ürün kalitesi raporlaması yapar. İç denetim, öz-değerlendirme ve kalite raporlama faaliyetleri, istatistik üretim sürecinin tüm aşamalarında kaliteyi izlemek için gerçekleştirilir. Uluslararası kalite ilkeleri doğrultusunda ürün bazında hazırlanan kalite raporları⁵ TÜİK web sayfasından tüm kamuoyunun istifadesine sunulur.

İş süreçlerine uygun olarak üretim süreci takvimi oluşturulur, düzenli olarak izlenir ve raporlanır. Üretim sürecindeki aksaklıkları tespit etmek üzere oluşturulan taşra teşkilatı performans değerlendirmeleri düzenli olarak yapılır. Alandan toplanan verilerin kalite seviyesinin izlenmesi, ölçülmesi ve artırılması amacıyla, Bilgisayar Destekli Telefonla Görüşme (CATI)⁶ yoluyla kalite kontrolleri düzenli olarak yapılır ve raporlanır.

TÜİK, kaliteyi temin etmek üzere süreç odaklı üretim sistemini benimser. Jenerik İstatistikî İş Süreçleri Modeli (GSBPM) kapsamında iş süreçlerini standardize eder, tüm iş süreçlerini standart bir şekilde yapılandırarak süreç iyileştirmeleri yapmayı ve metaveri yönetim sistemini yapılandırmayı hedefler. Kalite ilkeleri doğrultusunda öz değerlendirme yapar, eksiklikleri tespit eder ve kalite eylem planına yansıtır.

⁴ Anketör (Seviye 4) Ulusal Yeterliliği, http://portal.myk.gov.tr/index.php?option=com_veterlilik_ara&Itemid=450

⁵ Kurumsal Kalite Raporları, <http://www.tuik.gov.tr/jsp/duyuru/upload/kaliterapor/kurumsalkalite.html>

⁶ CATI ile Kalite Kontrol Faaliyetleri Metodolojisi, http://www.tuik.gov.tr/jsp/duyuru/upload/kaliterapor/CATI_Uygulama_Metodolojisi.pdf

5. İstatistiksel gizlilik

TÜİK istatistiki birimlerden toplanan bilgilerin gizliliğini taahhüt altına alır ve TÜİK tarafından istatistiksel gizlilik tam anlamıyla sağlanır. Türkiye İstatistik Kanunu'nun 13, 14 ve 15. maddeleri, gizli verilerin korunması, açıklanması, paylaşılması ve kullanımını da içeren gizliliğin çerçevesini belirlemektedir. Kanununun 53. Maddesinde ise ceza hükümlerine yer verilmiştir.

Gizlilik ile ilgili usul ve esaslar "Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te"⁷ tanımlanmıştır. Kanununun 13. Maddesine dayanılarak oluşturulan Veri Gizliliği İhtisas Komisyonu, veri gizliliği ve güvenliği konularındaki gelişmeleri takip etmek, veri gizliliği ve güvenliği konularındaki kurumsal stratejileri belirlemek, resmî istatistik çalışmaları kapsamında hangi verinin gizli veri olduğu hususunda gerektiğinde görüş bildirmek üzere çalışmalar yürütmektedir.

TÜİK, bireysel verilerin kullanımını düzenleyen Türkiye İstatistik Kanunu'nun 14. maddesi uyarınca mikro verilere erişim izni vermektedir. Mikro veriler ancak bilimsel amaçlarla kullanılma şartıyla, ayrıca verilerdeki doğrudan tanınırlık özellikleri arındırılarak verilebilmektedir. Kullanıcılar mikro verilere, Kurum bünyesindeki Veri Araştırma Merkezlerinde sıkı gözlem altında ve bağımsız çalışılan bir bilgisayar üzerinden erişebilmektedir. Mikro veri kullanıcıları ile protokol imzalanmakta, kullanıcıların ürettikleri çıktılar TÜİK uzmanları tarafından kontrol edildikten sonra verilmektedir. Mikro veriye erişim ve kullanımına ilişkin usuller "Türkiye İstatistik Kurumu Mikro Veriye Erişim ve Kullanımı Hakkında Yönerge"⁸ de açıkça tanımlanmıştır.

TÜİK çalışanları göreve atandıklarında gizli verileri görevleri sırasında ve sonrasında yetkililer dışında hiç kimseye açıklamayacaklarını, sorumlulukları altındaki gizli ve bireysel veriye üçüncü şahısların erişmelerine izin vermeyeceklerini içeren gizlilik taahhüt belgesi imzalar. Kanununun 13. Maddesinde belirtilen hükümlere uymayanlara 53. Maddede belirtilen ceza hükümleri uygulanır.

TÜİK veri güvenliği ile ilgili tedbirleri TÜİK Bilişim Stratejisi kapsamında yürütür. Veritabanlarının güvenliği için üretim süreçlerindeki veri akışları sistematik hale getirilerek hangi aşamada hangi verinin kullanılacağı disipline edilmektedir. Veritabanlarına kurum içinde geliştirilen uygulamalar üzerinden erişim sağlar ve bu erişimler rol bazlı yönetilir. TÜİK, ISO 27001 sertifikasyon çalışmalarını destekler.

6. Tarafsızlık ve nesnellik

TÜİK, resmi istatistiklerin üretim ve dağıtımında bilimsel bağımsızlığa saygı göstermekte ve faaliyetlerini nesnel bir temelde yürütmektedir. İstatistiksel yöntemlerin seçimi ile istatistiklerin dağıtımına ilişkin kararlar, ilgili istatistiğin metodolojisine ve istatistiklerin güvenilirliğine göre verilir.

⁷ Resmi İstatistiklerde Veri Gizliliği ve Gizli Veri Güvenliğine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Veri_Gizliliği.pdf

⁸ Türkiye İstatistik Kurumu Mikro Veriye Erişim ve Kullanımı Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Yonerge_MikroVeri.pdf

TÜİK tarafından üretilen veriler kesin surette nesnel ve tarafsız bir temelde hazırlanır. Her yılın sonunda bir sonraki yılın veri yayımlama takvimi tüm resmi istatistikler için TÜİK web sitesinde⁹ ve resmi istatistik portalinde¹⁰ yayımlanır.

TÜİK, açıklanan verilere kullanıcıların eşit erişimini sağlar. Veriler, hiçbir şekilde önceden kimseye verilmez. İstatistiklere eşit erişim, Türkiye İstatistik Kanunu'nun 12. maddesinde açık bir şekilde tanımlanmaktadır. Yine şeffaflık ilkesi gereğince, Ulusal Veri Yayımlama Takvimi'ndeki herhangi bir değişiklik en az bir gün önce kamuoyuna duyurulur. Konuya ilişkin usul ve esaslar "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Çalışma Takvimlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge"de¹¹ belirlenmiştir.

TÜİK, metodoloji çalışmaları konusunda Eurostat, UNECE, OECD, ILO, IMF, Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşlarla yakın iletişim içindedir. Uluslararası alanda kabul edilen standartların ve metodolojik düzeydeki tavsiyelerin uygulanması kurum kültürünün bir parçasıdır.

Veriyi doğru anlamaya yardımcı olan metaveriler kullanıcılara sunulur. "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Tarafından Üretilen İstatistiklerde Revizyon Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge"ye¹² uygun olarak kullanıcılar, revizyonlar ve metodolojik değişimler hakkında bilgilendirilir. Yayımlanmış istatistiklerde fark edilen hatalar, "Türkiye İstatistik Kurumu Tarafından Yayımlanmış İstatistiksel Veri ve Bilgilerde Hataların Düzeltilmesi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge"ye¹³ istinaden mümkün olan en kısa zamanda düzeltilir ve kamuoyuna duyurulur.

7. Güvenilir metodoloji

Uluslararası standart sınıflamalar hem ulusal hem de uluslararası arenada istatistik verilerin karşılaştırılabilirliğini sağlar. Uluslararası kabul görmüş sınıflamaları kullanmanın öneminden hareketle TÜİK, veri harmonizasyonuna öncelik ve önem verir, uluslararası standartlara uygun olarak çalışır ve ilgili yönergeleri takip eder. Türkiye İstatistik Kanunu'nun 12. Maddesinde sınıflamaların kullanımına ilişkin hükümler açıkça tanımlanmıştır.

TÜİK, istatistik sisteminin koordinatörü olarak, verilerin kalitesini ve karşılaştırılabilirliğini artırmak amacıyla 2007 yılında Sınıflama Sunucusunu¹⁴ hizmete açmıştır. Sınıflama Sunucusu, uluslararası sınıflamaların çevirisini ve adaptasyonlarını içerir. Aynı zamanda, ulusal sınıflamalar da dönüşüm tabloları ve sözlükleri ile birlikte yayımlanır. Sınıflama Sunucusu tüm kullanıcılar için bir platform niteliği taşımaktadır.

Ulusal gereksinimler çerçevesinde, paydaşlarla işbirliği halinde ulusal sınıflamalar da hazırlanmaktadır. NACE Rev. 2'den türetilmiş "NACE Rev.2, 6 dijital Ekonomik Faaliyet Sınıflaması" ile CPA 2008 ve PRODTR'den (PRODCOM'un genişletilmiş versiyonu) türetilmiş

⁹ Ulusal Veri Yayımlama Takvimi, <http://www.tuik.gov.tr/takvim/tkvim.zul#tb1>

¹⁰ Resmi İstatistik Portalı, <http://www.resmiistatistik.gov.tr/>

¹¹ Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Çalışma Takvimlerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/DokYonerge_20150512.pdf

¹² Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Tarafından Üretilen İstatistiklerde Revizyon Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Revizyon_yonerge.pdf

¹³ Türkiye İstatistik Kurumu Tarafından Yayımlanmış İstatistiksel Veri ve Bilgilerde Hataların Düzeltilmesi ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Yonerge_IstatistikselVeriBilgi.pdf

¹⁴ Sınıflama Sunucusu, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/DIESS/>

TAORBA 2008 (Ulusal Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık Ürünleri Sınıflaması) en belirgin örnekler olarak verilebilir.

İdari kayıtlara dayalı kayıt sistemleri, temel istatistik kaynaklarından biridir ve idari kayıtların etkinliği, bu kayıtların uluslararası kabul görmüş standartlara uygun tutulması ile mümkündür. Türkiye İstatistik Kanununun 10. Maddesinde kurum ve kuruluşların kendi görev alanlarıyla ilgili tuttıkları kayıtların standartlara uygunluğunun sağlanmasıyla ilgili hükümler yer almaktadır.

TÜİK, diğer kamu kurum ve kuruluşlara kendi amaçları için istatistik üretmelerinde ve kayıtların tutulmasında destek sağlar. TÜİK kamu kurum ve kuruluşlarında güvenilir metodolojilerin kullanımını yaygınlaştırmak amacı ile Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarında sınıflama ve idari kayıtlara ilişkin bilgilendirme toplantıları düzenler. Bunun yanı sıra, paydaş kurumların metodoloji konusunda gelişmelerini sağlamak amacı ile stratejik bir plan¹⁵ oluşturulmuştur.

TÜİK hanehalkı araştırmalarına çerçeve oluşturan Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemini ve Ulusal Adres Çerçevesini düzenli olarak analiz ederek sorumlu kurum olan Nüfus ve Vatandaşlık İşleri Genel Müdürlüğü ile gerekli önlemlerin alınması için işbirliği yapar. İş kayıtlarının takibi ve güncellemesi için Resmi İstatistik Programı kapsamında İş Kayıtları Komitesi oluşturulmuştur.

Kurumun gerçek gücü, sahip olduğu nitelikli insan kaynaklarıdır. TÜİK, her seviyedeki Kurum çalışanının kapasite ve yetkinliklerinin geliştirilmesini benimser¹⁶. (İK stratejisi) İnsan kaynağı kalitesini artırmak ve bu kaynağın en verimli şekilde kullanılmasını temin etmek üzere "Eğitim ve Değerlendirme Toplantıları Uygulama Yönergesi"¹⁷ uygun olarak sürekli eğitim programları düzenlenir. Kurum personeli uluslararası düzeyde gerçekleştirilen eğitim, seminer, staj programlarına katılarak yeni gelişmelerden haberdar olur, bilgi düzeylerini sürekli artırır ve edindikleri bilgileri işbaşında uygulama imkanı bulur. Bunun yanı sıra TÜİK, RİP kapsamındaki kuruluşların istatistik bilgilerini artırma konusuna da özel önem verir ve her yıl düzenli olarak eğitimler düzenler.

8. Uygun istatistiksel işlemler

Türkiye İstatistik Kanununun 9. maddesi idari verilere erişim ile ilgili hükümler içerir. TÜİK idari verilere yasal erişim hakkına sahiptir. Ayrıca, Kanun'un 10. maddesine göre, "Kurum ve kuruluşlar kendi görev alanlarına ilişkin ulusal kayıt sistemlerini Başkanlığın belirlediği standartlarda oluşturmak, güncellemek ve Başkanlığın istatistik amaçlı kullanımına açmakla yükümlüdür".

TÜİK, resmi istatistikleri ulusal kalite ilke, standart ve göstergeleri doğrultusunda düzenli olarak değerlendirir.

Resmi istatistiklerin kalite ilkelerine uygun olarak üretilmesini sağlamak, ulusal kalite ilkeleri, standart ve göstergelerine ilişkin farkındalık yaratmak, kurumlararası işbirliğini güçlendirmek,

¹⁵ Resmi İstatistik Programında Yer Alan Kurum ve Kuruluşlarda İstatistik Metodolojisinin Geliştirilmesine İlişkin Strateji Dokümanı

¹⁶ Kurumsal Eğitim Strateji Belgesi (2012-2016)

¹⁷ Eğitim ve Değerlendirme Toplantıları Uygulama Yönergesi,

http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Egitim_ve_Degerlendirme_Toplantilari_Uygulama_Yonergesi.pdf

deneysel paylaşımı sağlamak, istatistiklerde iyileştirme alanlarını tespit etmek amacıyla oluşturulan Ulusal Kalite İlke ve Standartları, 10 kalite ilkesi, 16 standart ve 41 göstergeden oluşmaktadır. Kalite değerlendirmeleri bu ilkelere uygunluk düzeyinin belirlenmesi ile gerçekleştirilir. "Resmi İstatistiklerde Ulusal Kalite İlke ve Standartları"¹⁸ isimli rehber yayında ulusal kalite ilke, standart ve göstergeleri detaylı olarak açıklanmış, istatistiklerin değerlendirilmesi ve akabinde kalite logosunun kullanılmasına ilişkin süreçlere yer verilmiştir.

TÜİK istatistik üretiminde idari kayıtlara önem ve öncelik verir. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)'nin uygulanabilirliğini ve etkinliğini artırmak amacıyla oluşturulan 25 Öncelikli Dönüşüm Programı arasında bulunan "İstatistik Bilgi Altyapısını Geliştirme Programı"¹⁹ öncelikle idari kayıtları istatistik üretim sürecine dahil etmek amacıyla hazırlanmıştır. Koordinasyonu TÜİK sorumluluğunda bulunan Program kapsamında hazırlanan eylem planında 28 eylem bulunmaktadır. Diğer taraftan, idari kayıtların istatistiksel amaçlı kullanımı ve idari kayıt verilerine ilişkin kalite bileşenleri "İstatistik Üretiminde İdari Kayıtların Rolü"²⁰ isimli yayında detaylı açıklanmaktadır.

TÜİK, kurum ve kuruluşların sorumluluğunda olan idari kayıtların ve kurumlar tarafından yürütülen araştırmaların değerlendirilmesine yönelik olarak "İdari Kayıt, Araştırma ve Kurumsal Değerlendirme Çalışması" yaparak idari kayıtları sınıflama, kapsam, güncellik yönünden değerlendirir, istatistik üretim sürecinde kullanılabilirliğini tespit eder. İdari kayıtların istatistik amaçlı kullanımında tekrar düzenlemeye ihtiyaç duyulmayacak şekilde yapılandırılması ve ortak tanım ve standartların geliştirilmesi için Ulusal Kayıt Sistemi Standardı çalışmasını başlatmıştır.

TÜİK, araştırma tasarımları, örnek seçimi ve tahmin yöntemlerini uluslararası literatüre uygun olarak gerçekleştirir. Bu amaçla Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) ve Birleşmiş Milletler tarafından geliştirilen metodolojik dokümanları ve yönergeleri takip eder. Yeni gelişmeler ve veri kalite bileşenlerine uygun olarak tasarımları düzenli olarak gözden geçirir.

Alan uygulaması öncesinde, soru formları incelenir ve gerekli test işlemlerinden geçirilir. Araştırma tasarımındaki iş adımlarının tanımlanarak, bu adımların her aşaması için veri kalitesini etkileyebilecek unsurların belirlendiği, kritik kontrol noktalarında hangi aşamaya geri döneleceğinin belirlendiği "Kaliteli Bir Araştırmanın El Kitabı"²¹ uygun istatistiksel işlemlerin daha net anlaşılması için tüm kullanıcıların hizmetine sunulmuştur.

Soru formu geliştirme, anket esaslı istatistik ölçümlerin temelini oluşturur. Doğru tasarlanmış bir soru formu, veri toplamayı kolaylaştırır ve üretilen verilerin kalitesini artırır. TÜİK tarafından yayımlanan "Soru Formu Nasıl Hazırlanır, Tasarımdan Teste Tüm Adımlarıyla"²² isimli rehber nitelikteki yayında, kavramlaştırmadan veri toplama sürecine kadar bir soru formunun nasıl hazırlanacağı süreç mantığı ile ele alınmıştır.

¹⁸ Resmi İstatistiklerde Kalite Değerlendirmeleri, <http://www.resmiistatistik.gov.tr/?q=tr/content/kalite-0>

¹⁹ İstatistik Bilgi Altyapısını Geliştirme Programı Eylem Planı, <http://www.kalkinma.gov.tr/Pages/OncelikliDonusumProgramlariEylemPlanlari.aspx>

²⁰ İstatistik Üretiminde İdari Kayıtların Rolü, http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=0&KITAP_ID=268

²¹ Kaliteli Bir Araştırmanın El Kitabı, http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=18&KITAP_ID=291

²² Soru Formu Nasıl Hazırlanır, Tasarımdan Teste Tüm Adımlarıyla, http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=18&KITAP_ID=293

Veri toplama sürecindeki kritik iş ve işlemlerin eksiksiz yapılmasını sağlamak amacı ile geliştirilen "Alan Uygulama Kontrol Listeleri", veri toplama işlemlerinin tanımlanan kriterlere uygun gerçekleştirildiğini gösterir taahhüt niteliğinde belge olarak takip edilmektedir.

Veri toplama faaliyeti, hanehalklarında büyük oranda bilgisayar destekli kişisel görüşme (CAPI), işyerlerinde ise web tabanlı araştırma (WBS) yöntemleri ile yürütülür. Veri girişindeki hataları önlemek için, elektronik soru formları ve veri giriş programlarına düzeltme kuralları entegre edilir. Mikro ve makro analizler istatistiksel yazılımlar ile gerçekleştirilir.

Kayıp veriler için uygun düzeltme yöntemleri veri yapısına bağlı olarak belirlenir. Kullanılan düzeltme veya imputasyon yöntemleri kurumsal kalite raporu bileşeni olarak yayımlanır.

Üretilen istatistiklerin revizyon politikaları kamuoyunun bilgisine web sayfası aracılığı ile sunulur. Hangi istatistiklerin hangi nedenden dolayı uzunluk ve derinlik detayında revize edileceğine ilişkin genel çerçeve "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Tarafından Üretilen İstatistik Verilerde Revizyon Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge"²³ tanımlanmıştır.

9. Cevaplayıcı yükünün azaltılması

Stratejik Planın bir parçası olarak, TÜİK cevaplayıcı yükünün azaltılması yönünde sürekli tedbirler alır, cevaplayıcı yükünü ölçerek, bu yükün azaltılması için gerekli düzenlemeleri yapar. TÜİK, 2013 yılından itibaren, doğrudan cevaplayıcılarla yürütülen araştırmalar yoluyla cevaplayıcılar üzerindeki yükü ölçmeye başlamıştır. Cevaplayıcılar üzerindeki yükün ölçülmesi ve izlenmesi çalışması²⁴ her iki yılda bir yapılmakta ve raporlanmaktadır.

2014 yılında, tüm işyeri araştırmalarının web-tabanlı yapılması kararı alınmıştır. Ayrıca, elektronik veri transferi (e-VT)²⁵ platformu yardımıyla doğrudan muhasebe kayıtlarındaki bilgilere erişim, yıllık işyeri araştırmaları için alternatif veri toplama yöntemi olarak kullanılmaktadır.

TÜİK, veri toplamada iş mükerrerliğini önlemek ve cevaplayıcı yükünü azaltmak için idari kayıtların kullanımını mümkün olduğu ölçüde teşvik eder. Temel amaç, mevcut ve kullanılabilir idari kayıtlardan veri derlenmesini artırmaktır.

TÜİK, istatistik üretim sürecinde idari kayıtların etkin kullanımını sağlamak için, "Ulusal Kayıt Sistemi Standartları"ni geliştirme çalışması başlatmıştır. Bu çalışma tamamlandığında, idari kayıtlarda kullanılan ortak değişkenler standart hale getirilecek; idari kayıtların entegrasyonu sağlanacaktır.

²³ Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Tarafından Üretilen İstatistik Verilerde Revizyon Yapılmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Revizyon_yonerge.pdf

²⁴ Araştırmaların Cevaplayıcılar Üzerindeki Yükünün Ölçülmesi, http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=18&KITAP_ID=304

²⁵ Elektronik Veri Transferi, <http://www.tuik.gov.tr/evt/evt.html>

10. Maliyet etkinliği

TÜİK, Jenerik İstatistiki İş Süreçleri Modeli (Generic Statistical Business Process Model-GSBPM)'nin toplama, işleme analiz ve dağıtım olarak adlandırılan operasyonel aşamalarına yönelik araştırmalar için jenerik uygulamalar oluşturur.

Sürekli gelişen teknoloji ve küreselleşmeye uyum sağlayabilmek, işgücü, yazılım geliştirme ve veri toplama için harcanan zamanı ve maliyeti azaltmak ve güncel veri üretebilmek için TÜİK; tüm kurumsal bazlı araştırmalarını "Harzemli Web Uygulaması" ile yapmaya başlamıştır. Harzemli platformu 2013 yılından bu yana kullanılan, verilerin güvenilirliği, zamanlılığı ve tutarlılığını artırmak için yapısal metaveri ve kural dosyalarına bağlı olarak çalışan metaveri odaklı bir yazılım platformudur.

Maliyet etkinliğini sağlamak üzere bilişim teknolojileri altyapısını gözden geçirir, ihtiyaçları tespit eder ve temel istatistik süreçlerinde standardizasyonu ve otomasyonu benimser. Yeni bir çalışma başlatılmadan önce idari kayıtlar göz önüne alınır ve uygunluğu incelenir.

Bunun yanı sıra TÜİK paydaşlarıyla işbirliği protokolleri yaparak, istatistik üretim süreçlerinde idari kayıt verilerinin kullanımını artırmayı ve veri üretiminde etkinliği sağlamayı amaçlar.

11. Uygunluk

TÜİK kullanıcı ihtiyaçlarına önem vermektedir. Veri ihtiyaçları RİP Çalışma Gruplarında ve aynı zamanda İstatistik Konseyi Toplantılarında düzenli olarak tartışılmaktadır. RİP Çalışma Gruplarının amacı, görev ve sorumlulukları "Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge"²⁶ tanımlanmıştır. Kullanıcı talepleri değerlendirilerek analiz edilmekte ve yıllık olarak raporlanmaktadır.

TÜİK, Resmi İstatistik Programının hazırlanması sırasında faaliyetlerini gözden geçirir ve kullanıcı ihtiyaçlarını göz önünde bulundurur. TÜİK, düzenli olarak Kullanıcı Memnuniyet Anketi²⁷ yapar. Kullanıcılardan gelen talepleri düzenli olarak kayıt altına alır ve ihtiyaç analizi yapabilmek için değerlendirir.

Bu çerçevede TÜİK, ulusal veya uluslararası kullanıcılardan gelen taleplerin karşılanmasına, RİP çalışma gruplarında değerlendirilmesine ve programa eklenmesine ilişkin olarak hazırlanan "Kullanıcı Taleplerinin Değerlendirilmesi ve Önceliklendirilmesine İlişkin İç Genelge"²⁸ye uygun olarak hareket eder.

12. Doğruluk ve güvenilirlik

Verilerin gerçeği en doğru şekilde temsil edebilmesi amacıyla üretim süreçleri sürekli izlenir ve onaylanır. Bu amaçla oluşturulan Üretim Süreci Takvimi, veri üretim sürecini disipline etmenin yanı sıra tanımlı analiz aşamaları ile iş ve işlemleri kontrol altında tutar. Yeni gelişen teknolojinin adaptasyonu ile birlikte TÜİK, bölgelerde toplanan verilerin merkeze belirli

²⁶ Resmi İstatistik Programı Çalışma Gruplarının Oluşumu ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Yonerge_ResmiIstatistik.pdf

²⁷ Kullanıcı Memnuniyet Anketi, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/kulmem/>

²⁸ Kullanıcı Taleplerinin Değerlendirilmesi ve Önceliklendirilmesine İlişkin İç Genelge

kontroller ve hata düzeltmeleri yapılmış olarak anlık iletimini sağlamış durumdadır. Bu gelişme, verilerin anlık tutarlılık analizlerinin yapılmasını sağlamaktadır. Yine tutarlılık kontrolleri için TÜİK tarafından geliştirilen, mikro düzeyde deterministik analizlerin yapılabildiği jenerik mikro analiz programı da kullanılmaktadır. Paket programlara link kurularak geliştirilen veri madenciliği yaklaşımı, alan uygulaması sürecindeki bir diğer analiz modülüdür.

Örnekleme ve örnekleme dışı hata bileşenleri ölçülerek kurumsal kalite raporlarında örnekleme planı, tahmin ve notasyonları ile birlikte sunulur. Örnekleme dışı hata bileşenlerinden olan iki ana bileşen "cevapsızlık" ve "kapsam dışı birim oranı"nın yıllar itibariyle seyri takip edilerek çerçeve ve veri kalitesine ilişkin değerlendirmeler yapılır. Bu değerlendirmeler aynı zamanda bölge performans göstergesi olarak da izlenir.

Revizyonlar sürekli olarak izlenir ve revizyon büyüklükleri hesaplanır. TÜİK revizyon büyüklüklerini bir veritabanı yardımı ile hesaplayarak kullanıcıya sunmayı hedefler.

13. Zamanlılık ve dakiklik

TÜİK verileri nihai hale getirdikten sonra, uluslararası standartları karşılayacak şekilde en kısa sürede dağıtacak stratejileri benimser. "Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Çalışma Takvimlerine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönerge"²⁹ üretim sürecindeki aşamalarda uyulması gereken ilke ve kurallara yer verilmiştir.

Ulusal Veri Yayımlama Takvimi³⁰ tüm resmi istatistikler için TÜİK ana sayfasında her yılın sonunda bir sonraki yılın yayımlama takvimini içerecek şekilde kullanıcılara sunulur. Yayımlama Takviminde herhangi bir değişiklik olması halinde değişiklik bildirimleri şeffaflık ilkesi gereği kamuoyuna duyurulur. Haber bültenleri standart olarak saat 10.00'da yayımlanır.

İstatistiklerin yayımlanmasında, uluslararası standartlarda belirlenen zamanlılığa mümkün olduğunca yaklaşılmaya çalışılır. İdari kayıtların iyileştirilmesine bağlı olarak pek çok konuda önemli ilerlemeler kaydedilmektedir.

14. Tutarlılık ve karşılaştırılabilirlik

TÜİK, ürettiği istatistiklerin uluslararası standartlara uyumluluğunu sağlamak için düzenli değerlendirmeler yapar.

Tutarlılık, geniş analitik çerçevede ve zaman içerisinde, kendi içinde ve diğer istatistikler ile tutarlılığın ne derecede sağlandığı ile ifade edilir. TÜİK, araştırmalar arasında ortak metodoloji kullanımında olduğu gibi, standart kavram ve sınıflamaların kullanımında da tutarlılığı teşvik etmektedir.

Zaman ve mekanın zorunlu kıldığı değişimler doğal olarak zaman serilerinde kırılmalara yol açar. Bu kırılmaları engelleyebilmek için, mikro ve makro geri çekme yaklaşımları ile model bazlı olarak seriler geri çekilerek makul bir zaman dilimi için zaman serisi oluşturulmaktadır.

²⁹ Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı Çalışma Takvimlerine İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Calisma_Takvimlerine_Iliskin_Usul_ve_EsaslarHakkinda_Yonerge.pdf

³⁰ Ulusal Veri Yayımlama Takvimi, <http://www.tuik.gov.tr/takvim/tkvim.zul#tb1>

Verilerin karşılaştırılabilirliği için tanım, kavram, sınıflama ve birim tanımlamaları TÜİK tarafından araştırmanın gereksinimleri doğrultusunda uluslararası normlara uygun olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca araştırmaların tasarımı aşamasında, idari kayıta var olan ancak uluslararası normlara uygun olmayan tanım, kavram ve sınıflamalar tespit edilir. İdari kaydı dışsal kaynak verisi olarak kullanabilmek için uluslararası tanım, kavram ve sınıflamalar idari verilerle uyumlu hale getirilir ve alt bileşenlere ayrılarak kullanılır. Bu yaklaşım farklı kaynak verilerinin uyumlaştırılması, karşılaştırılması açısından önemli olduğu kadar dışsal veri entegrasyonuna olanak sağladığından verilerin tutarlılığı ve uyumluluğuna katkı sağlamaktadır.

İstatistiki veri üretiminde DDI (Data Documentation Initiative) standartları temel alınır. İstatistik üretiminde ortak standartların kullanımını sağlamak üzere kategorik değişkenler belirlenmiş ve bu değişkenlere ilişkin standart kod listeleri oluşturulmuştur. TÜİK bu değişkenlerin üretim sürecinin tasarlama, yapılandırma ve toplama süreçlerinde kullanılmasını benimser. Ulusal ve uluslararası sınıflamaları da içeren Sınıflama Sunucusu³¹, soru formlarının oluşturulması, yapılandırılması ve alandan veri toplanması süreçlerinde ortak bir platform görevi görmektedir. TÜİK, Sınıflama Sunucusunun tüm kurum ve kuruluşlar tarafından kullanımını teşvik eder.

15. Erişilebilirlik ve açıklık

TÜİK, haber bültenleri, veritabanları, tablolar gibi çeşitli kanallarla istatistikleri dağıtır. Üretilen istatistikler temel olarak web sayfasından ücretsiz olarak Türkçe ve İngilizce olarak kullanıcılara dağıtılır. Sadece özel analiz gerektiren veri talepleri ücret karşılığı verilir.

TÜİK tarafından üretilen tüm haber bültenleri, veritabanları ve tabloların öncelikli erişim platformu internettir. Sosyal medya kanalları da daha fazla kullanıcıya erişebilmek için kullanılır.

Tüm istatistiklerin metaverileri, uluslararası standartlara uygun olarak belirlenen metaveri yapısında sunulmaktadır. Kullanıcılar, TÜİK web sayfasında yer alan metaveriler yoluyla istatistiklerin metodolojisi ve kalitesi hakkında bilgi sahibi olur; yayımlanan istatistiklerde değişiklik olması durumunda, değişiklikler açıklanır ve istatistiklerle birlikte yayımlanır.

Mikro verilere erişime araştırma amaçlı izin verilir ve kullanıcılarla belirli kurallar içeren protokol imzalanır. TÜİK, İstatistik Kanununun 14. maddesi ve "Türkiye İstatistik Kurumu Mikro Veriye Erişim ve Kullanımı Hakkında Yönerge"³² hükümleri çerçevesinde mikro verilere erişim imkanı verir.

TÜİK, istatistiki süreçlerde ve metodolojide oluşacak değişiklikler hakkında kamuoyu duyuruları yayınlar ve ayrıntılı bilgi verir. Aynı zamanda basın mensupları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile kullanıcı toplantıları düzenler, istatistik üretimindeki gelişmelere ilişkin kullanıcıları bilgilendirir.

³¹ Sınıflama Sunucusu, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/DIESS/>

³² Türkiye İstatistik Kurumu Mikro Veriye Erişim ve Kullanımı Hakkında Yönerge, http://www.tuik.gov.tr/UstMenu/yonetmelikler/Yonerge_MikroVeri.pdf